

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	J. Hofland	Datum	9 april 2025
E-mail	j.hofland@utrecht.nl	Kenmerk	30207501
Type brief	Aanbiedingsbrief, Afdoeningsbrief, Voortgangsbrieven	Onderwerp	Voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Openbare Orde en Veiligheid

Geachte leden van de raad,

In mei 2023 heeft u de [Veiligheidsagenda 2023-2026](#) (Integraal Veiligheidsplan (IVP)) vastgesteld. Tijdens bespreking in uw raad is toegezegd dat u jaarlijks een rapportage ontvangt over de voortgang van de Veiligheidsagenda.

Bij deze treft u de voortgangsrapportage over 2024 aan. Deze rapportage is opgesteld conform het Utrechts Sturingsmodel en aan de hand van de methode “Rijker Verantwoorden” waarbij we niet alleen cijfers, maar ook verhalen en ervaringen uit de praktijk gebruiken om te laten zien wat is gedaan en met welk resultaat. Bovendien zijn aanbevelingen uit de [raadstoets Programma Veiligheid](#) van 11 juli 2024 in deze voortgangsrapportage verwerkt.

In deze brief leest u eerst een korte terugblik en over de uitdagingen waar wij voor staan in het veiligheidsdomein, daarna gaan we in op de voortgangsrapportage 2024 van de Veiligheidsagenda 2023-2026 en nemen we u mee met de uitvoering van door u aangenomen moties.

Korte terugblik en uitdagingen binnen het veiligheidsdomein

In 2024 hebben we veel werk verzet om Utrecht veilig en leefbaar te houden.

We onderhielden bijvoorbeeld verschillende netwerken die onder andere samen met onze veiligheidsteams in de wijken, onze toezichthouders en de wijkagenten de ogen en oren vormden van onze stad. Zo monitorden we wat er speelde in de wijken en binnen gemeenschappen en welke sentimenten voelbaar waren op wijkniveau. Waar kon grepen we in met preventieve acties of voerden we gesprekken. We investeerden in het goed verloop van de bijna dagelijkse demonstraties om ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig en verbonden blijft voelen in Utrecht.

Specialisten voor de persoonsgerichte aanpak zetten zich in voor kwetsbare Utrechters om afglijden naar de criminaliteit te voorkomen, hardnekkige patronen van criminaliteit en overlast te doorbreken, en/of herhaling te voorkomen. Met onder andere de aanpak tegen plofkraak, de inzet op het Bedrijventerrein Nieuw Overvecht, de onderzoeken in het kader van de Wet Bibob en inzet op

preventie en weerbaarheid op scholen werkten we samen in het tegengaan van de ontwrichtende effecten van (drugsgelateerde) criminaliteit.

Ook zetten we in 2024 in op bewoners en bedrijven zich beter te beschermen tegen digitale criminaliteit en cyberdreigingen die steeds internationaler en geavanceerder worden, maar ook zijn verweven met ondermijnende criminaliteit.

Het veiligheidswerk brengt uitdagingen met zich mee:

- De geopolitieke ontwikkelingen in 2024 en begin 2025 werken als een katalysator op diverse onderwerpen die we in Utrecht belangrijk vinden. Dat betekent dat de samenleving zich meer bewust moet worden van het belang van zelf- en samenredzaamheid, zodat individuen en gemeenschappen beter zijn voorbereid op mogelijke crises. Daarom stimuleren we veerkracht en weerbaarheid, zowel van ons als organisatie als van partners en inwoners van de stad. Zie ook de beantwoording van schriftelijke vragen [SV 2025 nr. 11 Is Utrecht al een veerkrachtige en weerbare samenleving?](#)
- Het ten opzichte van de afgelopen jaren weer toegenomen en hoge aantal demonstraties laat zien dat 2024 een jaar was met veel gevoelens van boosheid, ontevredenheid en angst. Bijna dagelijks was er wel een demonstratie en niet zelden moesten we, samen met onze partners, alle zeilen bijzetten om die op een ordelijke manier te laten verlopen.
- Tegelijkertijd zien we dat er, gelet op de centrale rol die Utrecht speelt in de (inter)nationale cocaïnehandel, sprake is van een verharding in de stad: criminele machtsstructuren schuwen geen geweld, explosies en beschietingen. We zien ook nieuwe ontwikkelingen, zoals criminele netwerken rondom drugshandel die actief zijn in de zorg.
- De landelijke voorbeelden van incidenten met personen met gevaarlijk en/of onbegrepen gedrag (zoals in Den Dolder en Nieuwegein) kunnen zich ook in Utrecht voordoen. We hebben onvoldoende *passende* plekken (zowel om langdurig te wonen als om tijdelijk opgenomen te worden op een (forensische) behandelplek) voor deze personen waardoor het gevaarsrisico op een nieuw incident, op straat, in de wijk of in de opvang hoog is. We riepen de staatssecretarissen van VWS en J&V al op om de passende plekken te realiseren.
- Ook maken we ons zorgen over de negatieve financiële ontwikkelingen bij bijvoorbeeld beschermd wonen, Rijksbesluiten over vreemdelingen, gedetineerden (eerder vrijlaten vanwege cellen- en personeelstekort bij DJI) en het sluiten van de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV).
- Huisvesting is een van de grootste beschermende factoren om crimineel gedrag tegen te gaan, en tegelijkertijd een van de grootste knelpunten. Meer dan de helft van de daklozen in Utrecht bestaat uit arbeidsmigranten met een EU-achtergrond. Dit zorgt voor meer druk in de openbare ruimte. Daarnaast is hierdoor een explosieve toename te zien op aanspraak op allerlei voorzieningen (maatschappelijke voorzieningen, op straat).

Deze niet-limitatieve opsomming baart ons grote zorgen. De schaarse capaciteit bij de gemeente en haar veiligheidspartners maakt het veiligheidswerk uitdagend. We moeten keuzes maken waar we de beschikbare capaciteit op inzetten. Deze keuzes hebben vervolgens impact op verschillende beleidsterreinen. De impact van de bezuinigingen op zowel het veiligheidsdomein als het sociaal domein zijn hier nog niet in meegerekend.

Om uitdagingen binnen het veiligheidsdomein of met effect op het veiligheidsdomein het hoofd te kunnen bieden, zullen we ons blijven inzetten om mogelijke oplossingen voor het voetlicht te brengen bij partners en Ministeries. Daarnaast zullen we ook blijven zoeken naar mogelijkheden om extra middelen vanuit het Rijk beschikbaar te krijgen.

Het toenemende belang van veiligheid, zowel lokaal als nationaal, de veelheid aan partners en de toenemende complexiteit van veiligheidsvraagstukken, maken het nog meer noodzakelijk om op de gezamenlijkheid van de inspanningen te kunnen sturen. Er is daartoe momenteel landelijk aandacht voor de positie van het lokaal bestuur in het veiligheidsbestel en veiligheidsbeleid. De positie van de burgemeester, zowel vanuit de gezagsrol als vanuit de rol van verbinder tot samenwerking, heeft daarbij ook de aandacht. Een vraag is hoe die laatste rol een meer vanzelfsprekende zou kunnen zijn om samenwerking te bespoedigen. Wij nemen deel en leveren een bijdrage aan dit gesprek.

Voortgangsrapportage 2024 Veiligheidsagenda

De Veiligheidsagenda 2023-2026 is geen uitputtend overzicht van alles wat we doen voor een veilige en leefbare stad, maar zet de hoofdlijnen en prioriteiten op een rij. Via de Jaarstukken blijven wij verantwoording afleggen op onze totale inspanningen op het gebied van veiligheid. Uiteraard blijft de burgemeester vanuit haar OOV-portefeuille onverminderd inzetten op de reguliere werkzaamheden, zoals de wettelijke taken op het gebied van crisisbeheersing, huisverboden, het faciliteren van demonstraties en voorkomen van en preparatie op openbare ordeverstoringen met de driehoekspartners en de voorbereiding van de inzet van de bestuurlijke maatregelen in het kader van openbare orde. Dat geldt ook voor bijvoorbeeld het werk aan aanpak van woonoverlast, terugkeer van ex-gedetineerden in de samenleving en onderzoeken in het kader van de wet Bibob.

De voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024 is opgebouwd langs de vier prioriteiten:

1. Veiliger wijken
2. Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust
3. Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgerelateerde criminaliteit
4. Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid

We schetsen in de voortgangsrapportage een gevarieerd beeld, zonder volledig te zijn.

Ad 1 Veiliger wijken

In dit hoofdstuk vertellen we aan de hand van een aantal uitgewerkte voorbeelden wat werken aan veiliger wijken is. Het geeft inzicht in hoe we met onze partners samenwerken aan voorkomen of wegnemen van overlast. De voorbeelden geven geen volledig beeld van wat allemaal gebeurt of niet gebeurt door een tijdige interventie vooraf. We nemen u mee in hoe we de criminaliteitscijfers gebruiken in de keuzes in ons werk, wat we met onze partners doen om hotspots en jeugdoverlast aan te pakken, onze rol in een veilig verloop van de jaarwisseling en de stedelijke aanpak van bijvoorbeeld overlast en criminaliteit door (hard)drugsverslaafden en criminele vreemdelingen en het voorkomen van High Impact Crimes.

Ad 2 Tegengaan excessen door maatschappelijke onrust

De toegenomen spanningen in de samenleving vragen steeds meer inspanning om ervoor te zorgen dat de situatie in de stad veilig en leefbaar blijft en dat excessen worden voorkomen. Dit lukte niet altijd. Bij demonstraties zagen we soms de emoties flink oplopen en het afgelopen jaar heeft dit dan ook enkele keren geleid tot confrontaties en inzet van de Mobiele Eenheid van de politie. Bij spanningen tussen groepen en mogelijke verdergaande polarisatie zochten we mensen op en boden we een luisterend oor om ervoor te zorgen dat mensen in de stad zich veilig en verbonden voelen.

Een dieptepunt van vorig jaar was toen er grootschalige rellen en confrontaties met de politie plaatsvonden na het verlies van FC Utrecht tegen Go Ahead Eagles. Er zijn direct maatregelen getroffen om de veiligheid in en rondom het stadion te verbeteren en betrokken relschoppers aan te pakken. Daarnaast hebben we de eerste stappen gezet om te werken aan de opgave om de

weerbaarheid en veerkracht in de stad te versterken. In een snel veranderende wereld zien we namelijk grote uitdagingen en risico's als gevolg van onder andere klimaatverandering, energietransitie, digitalisering, geopolitieke spanningen en oorlogsdreiging die ook Utrecht kunnen raken.

Ad 3 Tegengaan ontwrichtende effecten van drugsgelateerde criminaliteit

Utrecht speelt een centrale rol in de (inter)nationale cocaïnehandel. Geweld wordt niet geschuwd, beschietingen en explosies vinden ook in onze stad plaats. Het is onvoorstelbaar hoeveel geld er in deze wereld omgaat en met hoeveel ontwrichting dit gepaard kan gaan. Als stad moeten we weerbaarder worden tegen deze druk. Vanwege de grote zorgen over de effecten van drugsgelateerde criminaliteit in onze stad, startten we begin 2022 met de opbouw van de integrale aanpak met als uitgangspunt: grenzen stellen en perspectief bieden (GSPB).

Met deze integrale aanpak willen we onze straten veiliger maken, de toekomst van onze jeugd beschermen en drugscriminaliteit in onze gemeente verminderen. We werken aan het doorbreken van criminele carrières (voorkomen jonge aanwas en voorkomen doorgroei in criminaliteit) en doorbreken van criminele geldstromen. Belangrijke ontwikkelingen waarover u kunt lezen in de voortgangsrapportage, zijn:

- Aanpak plofkraken werpt zijn vruchten af.
- Met de vergunningsplicht op Bedrijventerrein Nieuw -Overvecht zijn stappen gezet in de goede richting voor wat betreft veiligheid en leefbaarheid. Er is minder openbare orde problematiek en ook de ervaringen van de meeste ondernemers zijn positief.
- We zetten in op preventie en weerbaarheid. Zo zijn er dagelijks jongerenwerkers actief op scholen en hebben 1034 scholieren meegedaan aan het programma Kapot Sterk.
- Als jongeren of jongvolwassen instromen in de Persoonsgerichte Aanpak (PGA) zijn op verschillende leefgebieden zorgen. De meeste zorgen zijn er over het sociaal netwerk, houding, gedrag en vaardigheden, en de tijdsbesteding van deze personen. Ook zijn er vaak zorgen rondom justitie- en politiecontacten en over het uitblijven van werk of opleiding. In vergelijking met de instroom uit 2023 valt op dat het aantal jongeren met acute problematiek iets is toegenomen. Op de leefgebieden worden er in de PGA-interventies ingezet (zoals Colosseum Gym, FC Utrecht Inside/ outside of IPTA-coaches), maar ook intensief samengewerkt met (gemeentelijke) partners (als W&I, Buurtteams, Stichting Jongerenwerk Utrecht, de reclasseringsorganisaties en Samen Veilig Midden-Nederland). In het afgelopen jaar zijn er mede hierdoor 23 jongeren positief uitgestroomd uit de lokale PGA.

Ondermijning in de zorg (toezegging)

In de Commissie Jeugd, Welzijn, Cultuur en Sport van 6 maart jl. sprak u over "Toezicht en handhaving op het voorkomen van zorgfraude". De burgemeester heeft u toegezegd meer inzicht te geven in de cijfers, duiding en fenomenen betreffende ondermijning in de zorg. Een eerste inzicht treft u aan in de bijgaande voortgangsrapportage.

Ad 4 Vergroten digitale veiligheid en online weerbaarheid

Een stevige lokale aanpak van digitale criminaliteit is cruciaal omdat cyberdreigingen steeds internationaler en geavanceerder worden. Door lokaal een sterke digitale weerbaarheid op te bouwen, kunnen inwoners en bedrijven beter worden beschermd tegen cyberaanvallen en digitale criminaliteit. Dat deden we onder andere met trainingen voor kinderen, senioren en ondernemers, een kennissessie voor jeugd- en politieprofessionals over de online leefwereld en een congres over de "digitale opvoeding" voor jeugd- en onderwijsprofessionals. Verder lieten we onderzoek doen naar de aangiftebereidheid van aan- en verkoopfraude en ontwikkelden samen met Platform Veilig Ondernemen Midden-Nederland een VR-game voor mkb-ers.

Zicht op effect

In deze rapportage staan geen harde uitspraken over behaald effect. We schetsen hier een beeld van de voortgang van onze beleidsuitvoering. Uitgebreide probleemanalyses, een goede onderbouwing vooraf en het vervolgens nauwgezet volgen van de inzet helpen ons inzicht te geven in ervaren knelpunten en successen. Idealiter is er zicht op het effect van de inzet van ons werk. Daartoe is er aan de voorkant aandacht voor een goede onderbouwing (planevaluatie) en volgen we de uitvoering nauwgezet (procesevaluatie). We maken stappen met de effectmeting van beleid al zijn daar nog meerdere uitdagingen. Een exacte duiding van het succes - de beoogde maatschappelijke impact van de huidige set aan interventies, blijft een opgave. Er is vaak slechts deels zicht op de omvang van de problematiek. Ook is er frequent sprake van meerdere niet te beïnvloeden (bovenlokale) factoren, welke nauwelijks op zichzelf te meten zijn. De veiligheidsproblematiek is complex; de inzet hierop vergt een lange adem.

Financiën

In de paragraaf over de financiën vindt u een overzicht naar prioriteiten uit de Veiligheidsagenda 2023-2026, gekoppeld aan de subdoelstellingen binnen het Programma Veilige Stad. De afwijkingen van de realisatie ten opzichte van de begroting 2024 worden hierin kort toegelicht.

Moties in de voortgangsrapportage Veiligheidsagenda 2024

In deze voortgangsrapportage gaan wij ook in op de uitvoering van een tweetal moties die zijn uitgevoerd:

[M309 Samen voor inclusie en tegen polarisatie](#)

[M246 Blijf zoeken naar bestuursrechtelijke mogelijkheden](#),

waarmee deze moties zijn afgedaan.

Ten slotte

We houden de stad zo veilig en leefbaar als mogelijk, en dat doen wij als gemeente niet alleen, maar met partners, bewoners en ondernemers in de stad. We monitoren ontwikkelingen op de veiligheidssituatie en acteren hierop. Dit vraagt een continue aandacht en inzet om de prioriteiten uit de Veiligheidsagenda 2023-2026 te realiseren.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,